

Jubileumkrant

DUBBELINTERVIEW

met pioniers Ludo De Clippel en Patrick De Smet

2

DE VOLLEDIGE TIJDLIJN

1976 – 2026: de belangrijkste momenten op een rij

6

BESCHUT WONEN

Van Paul Fredericqstraat tot De Moester

10

ARBEIDSZORG

Werk als medicijn door de jaren heen

16

'Moesterlingen' op uitstap.

VOORWOORD • De kracht van menselijke nabijheid

Vijftig jaar samen

In de jaren zeventig brak er een periode van stabiliteit en welvaart aan. In heel wat westerse landen werd de zorg voor mensen met ernstige psychische problemen in vraag gesteld. Zorgzame mensen zochten naar alternatieven voor de bestaande instellingen.

Toeval of niet: in Gent, kritische stropdragersstad bij uitstek, werden de kiemen gelegd voor vernieuwende ideeën. Een kleine groep rond Robert Dehaese, Denise Vanhee, Monique Vandeputte en pater Jozefiet Ludo De Clippel liet zich inspireren door internationale vernieuwers als Jean Vanier en L'Arche. Hun vraag was even eenvoudig als radicaal: "Wat als we stoppen met opsluiten en beginnen met ontmoeten?" Daarmee legden ze het fundament voor wat vandaag, vijftig jaar later, is uitgegroeid tot een waardevolle schakel in de Gentse geestelijke gezondheidszorg: Hand in Hand vzw.

Ook de oprichting in 1977 van de Vlaamse tak van de 'Ligue Belge d'Hygiène Mentale', onder de naam Nationale Vereniging voor Geestelijke Gezondheids-

zorg, was geen toeval. In 1980 volgde in Gent, in samenwerking met de Europese afdeling van de World Federation for Mental Health, het latere baanbrekende congres 'Alternatives to Mental Hospitals', met onder meer Franco Basaglia als gastspreker. Daar kwamen de Europese initiatieven rond beschut wonen en begeleid werken uitvoerig aan bod.

GEEN DROGE OPSOMMING

Deze jubileumkrant is geen droge opsomming van jaartallen, statuten of beleidsplannen. Het zijn stukjes van een levend verhaal over een pioniersbeweging: van de allereerste, informele leefgemeenschappen die de weg plaveiden voor het latere Beschut Wonen, tot de geboorte van dagactiviteitencentrum De Moester in 1995, een groene, veilige haven waar de menselijke waardigheid altijd voorrang kreeg op het medische label.

DEZELFDE ZIEL, VIJFTIG JAAR LATER

Wie de geschiedenis van Hand in Hand vzw bekijkt,

ziet een boeiende evolutie: van een burgerbeweging in 1976 tot een professionele, herstelgerichte organisatie, stevig verankerd in moderne zorgnetwerken. Nog altijd wil de raad van bestuur haar onafhankelijke pioniersgeest niet opgeven. Nog altijd werken 'medewerkers' – of 'Moesterlingen' zoals de bezoekers van De Moester ook worden genoemd –, vrijwilligers en professionals volgens dat ene onwrikbare basisprincipe: samen, zij aan zij. Want herstel gebeurt niet alleen, maar altijd in verbondenheid met anderen.

EEN MOMENT VAN DANKBAARHEID

Dit gouden jubileum is een moment van diepe dankbaarheid: aan de pioniers van het eerste uur, de onvermoeibare begeleiders, de buurtbewoners, en bovenal aan de talrijke bewoners/medewerkers die elke dag opnieuw tonen wat veerkracht betekent. Vijftig jaar Hand in Hand vzw bewijst dat kleinschalige solidariteit de zorg kan veranderen. De vereniging stapt met dezelfde bezieling de volgende vijftig jaar tegemoet. ■

DUBBELINTERVIEW

Ludo De Clippel, één van de 'founding fathers' en Patrick De Smet, vanaf 1990 een boegbeeld van de organisatie, kwamen op 2 oktober 2026 samen voor een dubbelinterview.

WE WISTEN NIET DAT WE GESCHIEDENIS SCHREVEN

Ludo De Clippel en Patrick De Smet over de pioniersjaren van Hand in Hand vzw

Twee levens, één missie

Op 2 oktober 2026 kwamen Ludo De Clippel, een van de 'founding fathers' en Patrick De Smet, vanaf 1990 een boegbeeld van de organisatie, samen in De Moester, een bijzondere plek in de geschiedenis van Hand in Hand. Etienne van Durme, de huidige voorzitter, leidde hen rond op het uitgestrekte domein. Ludo, is pater bij de congregatie van de Jozefieten. Hij was leraar aan het College in Melle, vlak bij het toenmalige psychiatrisch centrum Caritas. Hij vertrok begin jaren tachtig naar de Verenigde Staten. Daar was hij decennialang actief in de spirituele zorg bij hospices in Californië.

Ludo, u was leraar in Melle, vlak naast het toenmalige psychiatrisch centrum. Wanneer werd u zich voor het eerst bewust van wat er zich achter die muren afspeelde?

LUDO: Dat gaat terug naar mijn kinderjaren. Ik ging daar als kind heel dikwijls binnen,

omdat mijn eigen moeder een psychische stoornis had. Na de Tweede Wereldoorlog werd ze er opgenomen. Ze is er jarenlang gebleven, tot aan haar dood, en ik bezocht haar regelmatig. Ik hoorde in mijn kinder- en tienerjaren over elektroshokken en vastgebonden mensen. Welke medicatie toen werd gebruikt, weet ik niet, maar lobotomie

en andere hersenoperaties kwamen vaker voor. Toch was de instelling in Melle Caritas, het Latijnse woord voor liefde. De Zusters van Liefde deden magnifiek werk achter die muren. Toen ik als jonge priester op het college van Melle les gaf, heb ik bij gelegenheid ook in het psychiatrisch centrum meegewerkt. Soms gingen we op vakantie naar 'Duinenhuis'

in Koksijde. Daar heb ik eigenlijk heel goede herinneringen aan.

U bent pater Jozefiet. Wat bracht u als pater ertoe om zich in te zetten voor mensen met psychische problemen? U haalde net uw moeder aan. Was dat een geleidelijke evolutie of was er een concreet moment waarop u zich engageerde?

LUDO: Dat was eind jaren zestig, na het Tweede Vaticaans Concilie. Dat bracht in de katholieke kerk heel wat in beweging en legde de focus op noden wereldwijd, op armoede, op vrede. Zo begon ik op het college van Melle met Broederlijk Delen, mijn eerste engagement binnen de kerk, en er waren de Vredeseilanden. Het schepenbestuur van Melle vroeg me om dat in het dorp te organiseren. Daarvoor sprak ik Robert en Denise Dehaese aan, die ik al kende omdat hun zoon Alain bij mij in de klas zat. Op een dag zei Robert: 'Ludo, ik heb ook nog een ander project, 'Beschat Wonen'. Wat denk je daarvan?'

Robert kon bijzonder overtuigend zijn, er viel niet aan te ontsnappen. (lacht) Zo is het begonnen.

Daarna heeft u samen met hen 'Hand in Hand' opgericht. Wie waren daar behalve Robert, Denise en Monique nog bij betrokken?

LUDO: Monique Vandeputte zag ik op die vergaderingen ook, al was de band met haar iets minder persoonlijk dan met Robert en Denise. Ik had al vroeg ook contact met Philippe De Neve de Rode en de naam Schumacher komt eveneens bij mij terug. Dat zijn de namen die ik me nog herinner, vijftig jaar later! Toen de vzw werd opgericht, werd ik op een bepaald moment officieel woordvoerder. Ze zullen wel gedacht hebben: een pater in het bestuur, dat boezemt vertrouwen in.

Heeft u nog een herinnering waar de naam 'Hand in Hand' vandaan komt?

LUDO: Eerlijk gezegd niet. Ik denk dat Denise ermee op de proppen kwam. 'Hand in

COLOFON: Etienne van Durme en Veerle Poelaert doorploegden het fysieke archief. Etienne selecteerde de belangrijkste gebeurtenissen. Veerle bracht foto's en krantenknipsels bij elkaar. Ludo De Clippel en Patrick De Smet vulden aan met hun persoonlijk relaas in een dubbelinterview. Karel Reusens, Stijn Jannes, André De Paepe, Jochen Van den Steen en Ruben Serpentier lazen de teksten na en vulden hiaten aan. Yves Moerman deed het desk research, schreef de teksten en verzorgde de vormgeving. Angélique De Paepe zette de finale puntjes op de 'i'. **Verantwoordelijke uitgever:** Etienne van Durme, Putstraat 16, 9051 Sint-Denijs-Westrem. **KBO:** 0457.674.8039051

Patrick De Smet en Ludo De Clippel werden rondgeleid op De Moester door de huidige voorzitter Etienne van Durme.

Ludo De Clippel

Geboren in Aalst op 2 augustus 1941.

Intrede bij de Congregatie van de Jozefieten, een katholieke congregatie die van oorsprong sterk gericht is op onderwijs.

Hij richt in 1976 mee de vereniging Hand in Hand vzw op.

Onder de impuls van de Melse gezinsgroepen groeide Hand in Hand vzw uit tot de historische pionier van het Initiatief Beschat Wonen (IBW) in de regio Gent.

Hij is ook internationaal actief binnen de structuren van de Jozefieten. Hij verblijft onder andere in de Verenigde Staten, waar hij als parochiepriester dient in de Holy Cross-parochie te Santa Barbara, Californië.

Hand' weerspiegelde perfect de tijdsgeest, vermoed ik.

In de jaren tachtig vertrok u naar de Verenigde Staten?

LUDO: Ja, maar eerst trok ik voor vijf jaar naar Leuven, waar de eerste residentie voor alzheimerpatiënten opende. Omdat ik in Melle zoveel gezien en gehoord had, kon ik goed overweg met mensen met mentale problemen.

Hebt u vanuit Californië de evolutie van Hand in Hand gevolgd?

LUDO: Eerlijk gezegd niet. Ik raakte betrokken bij lokale projecten in de ziekenhuiszorg in Sant Barbara, maar Hand in Hand was – welja – in goede handen.

Was het niet moeilijk om het project Hand in Hand, dat nog in de kinderschoenen stond, achter te laten?

LUDO: Aanvankelijk wel. Maar naarmate ik het zag groeien, voelde ik me meer en meer gerust dat er continuïteit zou zijn. Vanuit de Verenigde Staten vroeg ik me regelmatig

naar Hand in Hand. Daarna nam ik per e-mail contact op met de huidige voorzitter, Etienne van Durme. Er was wederzijdse waardering en beetje bij beetje ontdekte ik hoe alles gegroeid en geëvolueerd is. Heel inspirerend.

We hebben daarstraks op het terrein van De Moester rondgewandeld.

Wat zijn uw eerste indrukken?

LUDO: Ongelooflijk! Hoe klein het begon, en nu, met de goede wil van zoveel mensen, met geloof en bezorgdheid voor de erkenning van onze zwaksten en kwetsbaarsten... Fantastisch! Ik ben heel dankbaar dat het kleine zaadje dat we vijftig jaar geleden hebben geplant, zo is gegroeid. Dankzij God, dankzij de Heilige Geest, maar vooral dankzij zoveel bereidwillige mensen.

Hoe bent u na zoveel jaren weer in contact gekomen met Hand in Hand?

LUDO: Via professor Koen De Bosschere, met wie ik in Melle voor de Vredeseilanden samenwerkte. Ik weet niet meer precies wat de aanleiding was, maar toen hij mij contacteerde, verwees hij

Is er vanuit die beginjaren nog een moment dat u bijzonder is bijgebleven?

LUDO: Ja, drie dingen zelfs.

Tieners van de katholieke gezinsgroepen kwamen op bezoek om te helpen of een activiteit te organiseren. Ik logeerde bij een gastgezin. Toen heb ik hier in het gras, dat kon toen nog, met jongeren en bewoners van het huis in een cirkel de eucharistie gevierd, in de geest van de vernieuwde creativiteit in de liturgie na het Tweede Vaticaans Concilie.

Verder heb ik meegeholpen met het leggen van de plankenvloer: eerst de isolatie, dan de vloer.

En ten derde waren er contacten met Daniël Coens, toen staatssecretaris voor sociale zaken en huisvesting voor het Vlaams Gewest, die volgens wat ik achteraf las langskwam om de moeite in te huldigen. Zijn bezoek moest bescheiden blijven, met Monique Vandeputte en mijzelf. Het huis was nog primitief ingericht, maar hij kwam vol interesse kijken: "Wat is dit en wat gaat het worden?" Dat blijft een goede herinnering, hoe schuchter of klein we ook waren. Dat is echtheid. >>

DUBBELINTERVIEW

Ludo De Clippel, één van de founding fathers, en Patrick De Smet, vanaf 1990 een boegbeeld van de organisatie, komen op 2 oktober 2026 samen voor een dubbelinterview.

PATRICK DE SMET • De eerste coördinator van Hand in Hand vzw

Een eerste werkdag in de kelder

In dit tweede deel vertelt Patrick De Smet, socioloog van opleiding, hoe hij vanaf 1990 structuur bracht in een organisatie die tot dan toe op vrijwilligers draaide. Daarna blikken beide heren samen terug en vooruit.

Patrick, u kwam in 1990 binnen als eerste coördinator, op een kantelpunt van de organisatie. Wat trof u het meest toen u begon?

PATRICK: Ik begon op 1 september 1990 en had een afspraak in de Peerstraat 157, een rijhuis in de straat. Ik belde aan, geen reactie. Even later ging de deur toch open: een man met een donkere bril en een lange baard, die meteen weer verdween. Ik liep alleen door het huis. Een woonkamer, een eettafel met nog

etensresten, een ruimte met een telefoon. Ik wist eigenlijk niet wat ik moest doen. Uiteindelijk kwam Robert Dehaese, een echte pionier van het beschut wonen, die ik al kende van mijn sollicitatiegesprekken. Hij zei: "Eerst moet ik nog iets oplossen." In een huis in de Distelstraat stond het water kniehooch in de kelder, de pomp was stuk. We reden naar de Makro voor een nieuwe, en ik heb daar in mijn onderbroek de oude pomp vervangen. Dat was mijn eerste werkdag.

En daarna?

PATRICK: Daarna gingen we naar Ouwegem, bij Zingem, naar de oude hoeve: de eerste 'De Moester'. Daar was weinig beweging. Robert zei: "Er moeten nog wat mensen

komen wonen. Mocht je ideeën hebben, laat maar horen. En iets doen met die tuin zou helemaal geweldig zijn." Het was puur pionierswerk. Maar door de charme, de hartelijkheid en de inzet van Robert voelde ik me redelijk op mijn gemak.

Klopt het dat uw wedde het eerste jaar door een anonieme schenker werd betaald?

PATRICK: Blijkbaar wel, ja. Het eerste jaar moest Hand in Hand mij niet betalen. Een grote meevaller.

EEN KONINKLIJK BESLUIT ALS WAPEN

U bent socioloog. Hoe hielp die achtergrond bij een organisatie die tot dan met vrijwilligers werkte?

PATRICK: Ik kende netwerken, structuren en samen-

werkingsverbanden. Hier was bijna niks: een bestuur van vrijwilligers, een vrijwillige teambegeleider en begeleiders die overal verspreid zaten. Ik dacht: ik ga daar structuur in brengen en die mensen in contact brengen met instellingen. Een belangrijk wapen was het KB van 1990 van staatssecretaris Busquin. Wie met beschut wonen bezig was, moest aan voorwaarden voldoen om erkend te worden. Zo niet, dan hield je op te bestaan. Ik kon dus zeggen: "Jullie zitten precies wat op een eiland." Samenwerken met een psychiatrisch ziekenhuis of een centrum voor geestelijke gezondheidszorg was noodzakelijk. We waren ook bang om opgeslokt te worden, soms terecht. Het kostte veel werk om dat decreet uit te leggen.

Je moet stappen vooruit zetten, anders bleef de werking steken in pioniersmentaliteit.

EEN TOEVALLIGE ONTMOETING IN FINLAND Hoe bracht u die structuur concreet aan?

PATRICK: Door veel contacten te leggen. Ik werd de straatloper van Hand in Hand, in de Gentse regio en in heel Vlaanderen. Dankzij mijn contacten bij de toenmalige Nationale Vereniging voor Geestelijke Gezondheidszorg maakten we snel een federatie voor beschut wonen. We sloten ook een samenwerkingsakkoord met Sint-Jan de Deo, maar dat liep mis. Hun ambities waren groter dan de onze. 'De Moester' zagen ze als vlaggenschip dat ze wilden houden. Er waren conflicten en achterklap,

Links: Etienne van Durme geeft uitleg bij de Wipplank, het houtatelier van De Moester. **Boven:** Goedkeurende blikken tussen het groen van D'n Hof. **Onder:** Het dubbelinterview werd volledig gecapteerd voor een vlog over De Moester.

je kunt het niet geloven. Uiteindelijk gingen we uit elkaar.

Door een storm toeval ontmoette ik op een internationaal congres in Finland professor Stijn Jannes. Samen met Jacques de Kemmeter, toen onze voorzitter, vertelde ik hem aan de cafetaria: "Ons samenwerkingsverband is ontploft. We gaan er onderdoor als we niemand vinden." Stijn zei: "Doe dat met ons, het Universitair Ziekenhuis in Gent. Ik kan dat verkocht krijgen aan mijn bestuur." Binnen de week was het rond. Alleen de handtekeningen duurden nog enkele maanden.

Wat maakte die samenwerking bijzonder?

PATRICK: Wij waren niet gelieerd aan een zuil of instelling, we bleven de onafhankelijke vereniging Hand in Hand. Het UZ kreeg centen voor de psychiater en stelde ons een psychiater in opleiding ter beschikking. We hoefden maar te bellen en hij kwam. Voor die artsen was onze

manier van werken heel anders dan wat ze geleerd hadden: traagheid, nabijheid, zorg. Medicatie kennen wij niet, dat is iets van een dokter. Velen zijn nog actief in het veld en zijn ons dankbaar voor die stage. We hebben ongelooflijk veel geluk gehad. En we waren vertrokken.

WAT GEVEN JULLIE MEE? Ludo, Patrick, wat zou u de jonge pater of de jonge socioloog van toen vertellen over vijftig jaar later?

LUDO: Ik geloof in kleine initiatieven. Je weet niet hoe dat groeit. Als christen geloof ik in de kracht van de geest: doe wat je moet doen, wat je kan doen. Als je gelooft in wat je doet, werpt dat vruchten af, in honderdvoud zelfs. Als ik hier nu rondwandelen, had ik nooit gedacht dat ik zoiets zou zien.

PATRICK: Ongeveer hetzelfde, op een andere manier. Wees authentiek, blijf in jezelf geloven, sta open voor andere meningen en wees blij dat je

Patrick De Smet

Geboren in Assenede op 28 april 1955

Jaren '70 | Hij voltooit zijn studies in de Sociologie aan de UGent.

In 1990 wordt Patrick De Smet de eerste coördinator van Hand in Hand vzw. Met zijn komst wordt de professionalisering van de begeleiding ingezet.

In 2016 geeft hij de fakkel door aan Jochen Van den Steen.

In 2026 is hij lid van de werkgroep Inhoud van het congres Community Mental Health, Keep it simple en ook jurylid van de Community Mental Health Award.

aan de goede kant van de tafel zit. Doe met cliënten wat je zelf graag zou hebben dat ze met jou doen, dan maak je bijna geen fouten. Je moet wel tegen tegenslag kunnen.

En wat geeft u nieuwe begeleiders mee?

PATRICK: Lees wat er te lezen is, ga in gesprek met mensen en laat je inspireren door het personeel van nu, want die hebben heel die filosofie in zich. Doe ervaring op, hier en overal. Sluit je niet op. In elke mens zit een verborgen schat

aan mogelijkheden, goede wil en creativiteit. Ga naar het buitenland, als je de middelen vindt, en leer van de 'good practices'.

Ludo: Mag ik een anekdote toevoegen?

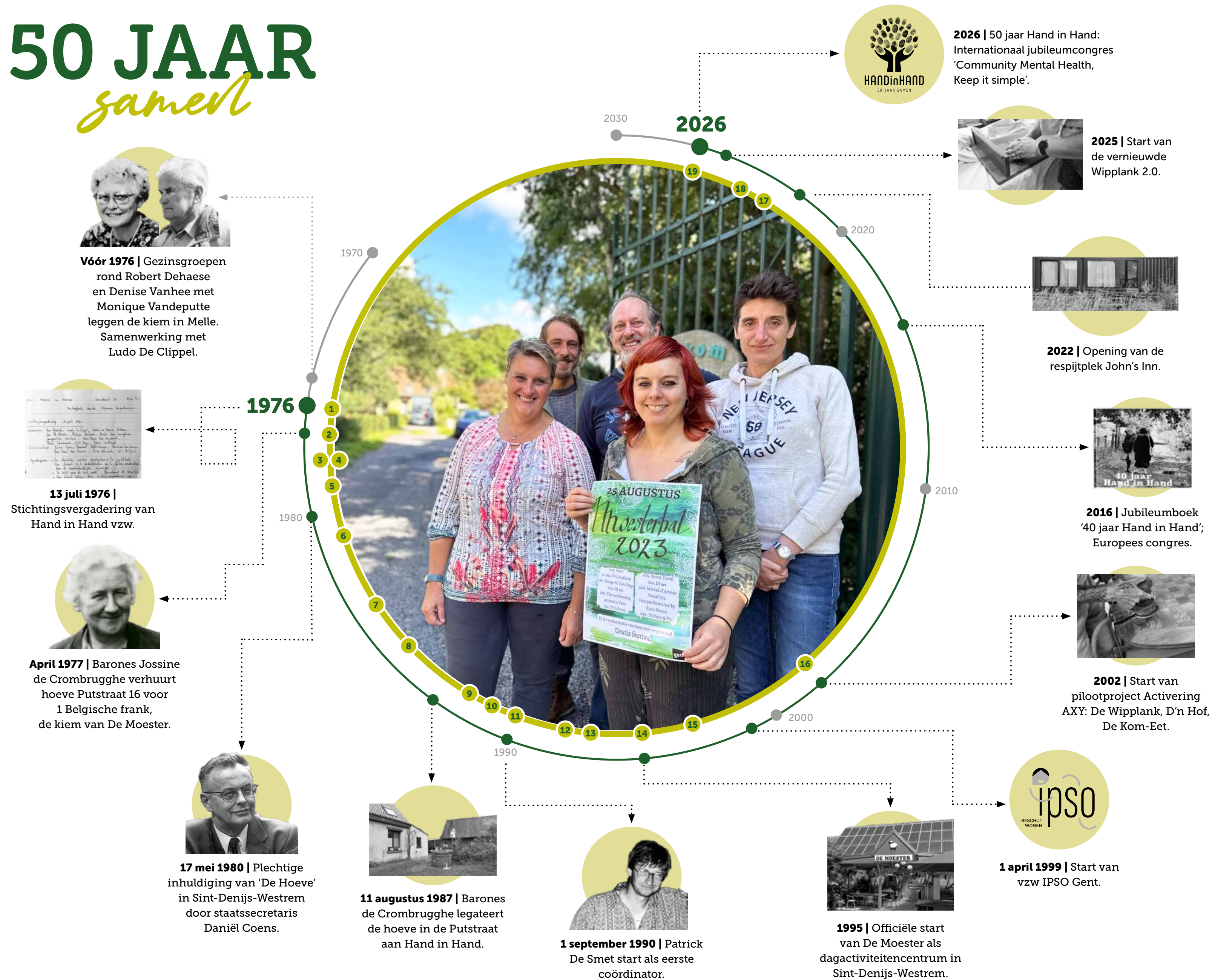
In Santa Barbara besloot het stadsbestuur dat daklozen in auto's of woonwagens slecht waren voor het toerisme. Ze mochten alleen parkeren op kerkparkings, ver van woonhuizen. Onze kerk was de eerste die hen verwelkomde, van acht uur tot twaalf uur. Het duurde een jaar vooraleer andere kerken volgden. Nu zie ik diezelfde 'spirit' als bij Hand in Hand.

Hebben jullie tot slot nog een boodschap?

LUDO: Ik koester dankbare herinneringen aan dit experiment en aan de medewerkers uit de beginperiode.

PATRICK: Doe zo voort, nog vijftig jaar verder. Het komt helemaal goed. ■

50 JAAR *samen*

- 1 3 juli 1976** | Opstart in de Paul Fredericqstraat 46, Gent: de geboorte van Beschut Wonen.
- 2 23 september 1976** | Publicatie van de statuten in het Belgisch Staatsblad, de officiële juridische start.
- 3 1 oktober 1977** | Officiële opening van woning in Einde Were: zes bewoners en zes inwonende vrijwillige begeleiders.
- 4 24 december 1977** | Opening van een woonkern in de hoevewoning in Sint-Denijs-Westrem.
- 5 19 april 1978** | Eerste werknemer aangeworven via het BTK-statuuut (Plan Spitaels).
- 6 17 oktober 1981** | Studiedag 'Beschut Wonen' in het ICC Gent, vijf jaar na de oprichting.
- 7 Mei 1984** | Extra woning in de Distelstraat 53, Gent, voor vier bewoners.
- 8 1986** | Verhuis naar de Peerstraat 157. Congres 20 jaar Hand in Hand in de Holiday Inn Gent.
- 9 10 september 1988** | Opening van een vierde woonhuis in Ouwegem.
- 10 16 mei 1989** | Opening van het woonhuis in de Maria-Theresiastraat 46, Gent door zusterinitiatief vzw De Wende.
- 11 1990** | Zusters van Liefde stoppen de dagverpleging. Koninklijk Besluit (Busquin) erkent Beschut Wonen.
- 12 1992** | Opening van het woonhuis in de Nekkersputstraat 82, Gent, voor vier bewoners.
- 13 20 januari 1993** | Oprichting van het samenwerkingsverband vzw BEWOGEN.
- 14 16 december 1995** | Splitsing in patrimonium-vzw Biënkorf en operationele vzw Hand in Hand 2.0.
- 15 1997** | Stopzetting van vzw BEWOGEN; de vzw kiest voor een bredere, creatievere zorgvisie.
- 16 2002** | Opening van Aanloophuis Poco Loco, samen met dertien Gentse partnerorganisaties.
- 17 2023** | Hand in Hand vzw wint de Kadeeprijs.
- 18 2024** | Opening van respijtplek André's Inn. HeARTful minds: kunsttentoonstelling en -veiling.
- 19 Juni 2026** | De Moester wint de Gentse emancipatieprijs De Emilies 2026.

INLEIDING

Wat begon als een kleinschalig burgerinitiatief, is vandaag uitgegroeid tot een gevestigde waarde binnen de Gentse zorgregio.

INLEIDING • Wat Hand in Hand vandaag doet en waarom dat nog steeds klopt

Zij aan zij

De in 1976 in het Gentse opgerichte Hand in Hand vzw is een pioniersorganisatie in de geestelijke gezondheidszorg die zich inzet voor de maatschappelijke integratie en destigmatisering van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wat begon als een kleinschalig burgerinitiatief is vandaag uitgegroeid tot een gevestigde waarde binnen de Gentse zorgregio.

TEGEN DE STROOM IN

De oprichting in 1976 viel samen met de internationale de-institutionalisering-beweging. Jean Vanier en L'Arche waren in de jaren 70 een inspiratiebron voor Robert Dehaese, Denise Vanhee en Monique Vandeputte. Vanier (1928-2019) was een Canadese marine-officier. In 1964 nam hij in Trosly-Breuil, Frankrijk, twee mannen met een verstandelijke beperking, Raphaël Simi en Philippe Seux, uit een instelling, bij zich in huis. Zo ontstond L'Arche. De ideeën daarachter waren radicaal voor die tijd: leven in plaats van verzorgd worden, samenleven op voet van gelijkwaardigheid met mensen met een beperking (de 'core members') en hun begeleiders (de 'assistenten') en verwantschap in plaats van institutionele logica.

“

De geestelijke gezondheidszorg staat op een kruispunt.

WAT DE ORGANISATIE VANDAAG DOET

Vandaag rust de werking op twee pijlers: het ontmoetings- en dagactiviteitscentrum De Moester in Sint-Denijs-Westrem, waarbij medewerkers 'zij aan zij' met professionals en vrijwilligers samenwerken en het Beschut Wonen. De raad van bestuur functioneert nog steeds als een onafhankelijk vrijwilligers-

initiatief, precies de vrijheid die de organisatie de ruimte geeft om te blijven pionieren, comple-mentair aan de reguliere zorg.

DRIE KERNWAARDEN, VIJFTIG JAAR LANG

Nabijheid, verbondenheid en mensgerichtheid: het zijn de drie basisprincipes die Hand in Hand vzw al vijftig jaar hanteert. Wat wél veranderde, is de manier waarop de organisatie haar missie waarmaakt. Waar de historische missie vooral emancipatorisch en beschermend was, is de huidige missie integrerend en activerend: mensen versterken binnen een modern netwerk, via herstelgericht werken en een 'gedeeld traject' met professionele coaching.

De visie van 1976 is zo getransformeerd tot een in 2026 algemeen gerespecteerde methode. De kritische, onafhankelijke basis is nog steeds van toepassing.

GEMEENSCHAPSGERICHTE ZORG

'Community Mental Health, Keep it simple' is het thema van het congres dat ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Hand in Hand vzw wordt georganiseerd.

De geestelijke gezondheidszorg staat op een kruispunt. In heel Europa, en daarbuiten, wint de verschuiving van institutionele naar gemeenschapsgerichte zorg aan kracht. Toch blijft de kloof tussen ambitie en dagelijkse werkelijkheid groot. Systemen worden complexer en mensen hebben nood aan iets heel eenvoudig: verbondenheid, nabijheid en een volwaardige plaats in de samenleving.

'Keep it simple' staat voor aandacht voor de kern van zorg en ondersteuning, met eenvoud als uitgangspunt bij elke beslissing en elk contact. Door de toenemende complexiteit van zorgvragen in de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) groeit de aandacht voor beter gecoördineerde, persoonsgerichte en duurzame vormen van ondersteuning. Vooral bij mensen met complexe psychiatrische ondersteuningsnoden, die domein overschrijdende hulp nodig hebben, is er nog ruimte voor verbetering. Het congres brengt zorgverleners, ervaringsdeskundigen, onderzoekers en beleidsmakers samen om praktijken te delen en stappen te zetten naar inclusieve zorg, dichtbij mensen.

FRUSTRATIE BIJ CLIËNTEN

Versnipperde zorg, een gebrek aan continuïteit, een hoge instroom in crisisdiensten en het ontbreken van duidelijke regie zorgen voor frustratie bij cliënten, hun naasten en hulpverleners. Dit heeft ook een bredere maatschappelijke impact: meer crisisopnames, overlast en een grotere druk op mantelzorgers en families. De vraag dringt zich op: kunnen we als samenleving nog werkelijk ondersteuning bieden aan wie dat het meest nodig heeft? 'Keep it simple' is daarom een oproep om te focussen: op wat écht helpt, op wat gemeenschappen kunnen bieden en op de kracht van menselijke relaties. Na vijftig jaar samenwerken met en voor mensen met psychische kwetsbaarheid, weet Hand in Hand vzw: de krachtigste interventies zijn vaak de meest menselijke. ■

Lang voor Hand in Hand vzw op 13 juli 1976 officieel het levenslicht zag, kwamen sociaal bewogen katholieke echtparen zoals Robert en Denise al geregeld samen in Melle, onder andere met Monique. Hun christelijke naastenliefde was oprecht, maar ze wouden absoluut ingaan tegen het toen gangbare paternalisme: de weldoener die zich over de 'behoeftige medemens' ontfemde. Gaandeweg zouden enkele bevlogen parochianen, een jonge pater en een generatie progressieve Gentse psychiaters een andere richting uitgaan.

DE TIJDGEEST VAN DE CARITAS

De vroege gezinsgroepen in en rond Melle wilden 'de armen' en mensen die psychisch de weg kwijt waren, helpen. Melle was daarvoor de perfecte biotoop: het was de bakermat van de Paters Jozefieten en de thuisbasis van de psychiatrische kliniek Caritas. Als leraar aan het College in Melle stond pater Ludo De Clippel midden in die gemeenschap. Hij deelde de katholieke bevolgenheid van Robert Dehaese, Denise Vanhee en Monique Vandeputte, maar voelde tegelijk de noodzaak om de zorg grondig te vernieuwen.

GELIJKWAARDIGHEID IN PLAATS VAN LIEFDADIGHEID

Nog voor de officiële oprichting van Hand in Hand vzw werd op 3 juli 1976 het eerste pand in de Paul Fredericqstraat in gebruik genomen.

Dat was in feite een vriendelijke revolutie tegen het paternalisme, aangedreven door de instroom van jonge, progressieve Gentse (anti) psychiaters. De vzw nam de bevolgenheid van de gezinsgroepen over, maar gooide de hiërarchische structuur overboord: bewoners werden als volwaardige partners beschouwd.

ACADEMISCHE BONDGENOTEN AAN DE UGENT

De kruisbestuiving met de academische wereld ontstond gaandeweg. In de jaren 80 vormde een generatie progressieve professoren aan de UGent, onder wie prof. dr. em. Stijn Jannes en prof. dr. em. Cees Van Heeringen het intellectuele en klinische fundament voor de hervorming van de geestelijke gezondheidszorg in Vlaanderen. Zij gaven

Franco Basaglia (1924–1980) als belangrijkste referentie. Basaglia gold als grondlegger van de 'Democratische Psychiatrie': hij sloot in zijn klinieken in Corizia en Triëst dwangmaatregelen zoals elektroshocks, isoleercellen en dwangbuizen af, betrok patiënten actief bij het beheer van de instellingen en zag psychische kwetsbaarheid vooral als een gevolg van sociale uitsluiting. Mede dank zij zijn inzet nam het Italiaanse parlement in 1978 'Wet 180' aan, die de opname van nieuwe patiënten in klassieke psychiatrische ziekenhuizen verbood. Zijn erfenis leeft trouwens ook in de populaire cultuur voort: in de Italiaanse filmklassieker *La meglio gioventù* (2003) groeit hoofdpersoonage Nicola Carati uit tot een overtuigde volgeling van Basaglia.

ONDERSTEUNING

Rudy Vandenborre, Dirk Meesen en Greta De Munck gaven vorm aan de discipline psychiatrie. Zij zorgden voor ondersteuning vanuit hun klinische praktijk.

HET ONTSTAAN

DE ONTSTAANSGESCHIEDENIS • De pioniers wouden absoluut ingaan tegen het toen gangbare paternalisme

Van katholieke naastenliefde tot baanbrekend zorgmodel

Boven: Het College Jozefieten in Melle. Onder: Handgeschreven verslag van de oprichtingsvergadering.

“

Zonder de prille, solidaire basis van figuren als Robert en Denise in Melle had Hand in Hand wellicht nooit de wortels gehad om te starten, maar het was de kruisbestuiving met progressieve Gentse academici die er een internationaal gerespecteerd zorgmodel van maakte.

handgeschreven verslag van de stichtingsvergadering doken de namen alsnog op: Ben Afschrift, Ludo De Clippel, Robert en Denise Dehaese, Luc De Bosscher, Philippe Hubain, André Van Caneghem, Jacqueline Vanlier, Anne Marie Van Ongevalle, Thérèse Verschuere, Eric Veys en Denis Willemot. Waren verontschuldigd: Johan Guns, Chantal Röthlisberger, Christiane en Jean-Marc van Durme, Rosa Van Laeke en Lut Polfliet.

Op 23 september 1976 volgde de publicatie van de statuten in het Belgisch Staatsblad (publicatienummer 7968), het officiële geboortemoment van de vereniging, met als doel: 'het bevorderen van de re-integratie en het bieden van een alternatieve thuis- en werkomgeving voor personen met psychosociale moeilijkheden. ■

De Hoeve in Sint-Denijs-Westrem.

BESCHUT WONEN ALS PIONIERSWERK • Van de Paul Fredericqstraat tot De Moester: vijftig jaar bouwen aan Beschut Wonen

Een gewone voordeur in een gewone straat

Op 3 juli 1976 huurden de oprichters van Hand in Hand vzw, met steun van enkele burens, een pand in de Paul Fredericqstraat 46 in Gent. Zeven bewoners met een psychische kwetsbaarheid waren er welkom. Het wettelijke kader voor wat we vandaag ‘Beschut Wonen’ noemen, bestond op dat moment nog niet, het zou pas in 1990 bij Koninklijk Besluit worden geregeld. De oprichters liepen dus ruim dertien jaar op de wetgeving vooruit.

MIDDEN IN DE MAATSCHAPPIJ De keuze voor de Paul Fredericqstraat was strategisch en symbolisch: een typische Gentse straat met burgerhuizen, pal in de universitaire buurt. Geen anonieme zorg achter metershoge instellingsmuren, maar een gewone voordeur in een gewone straat. Dat pand vormt het absolute startpunt van een evolutie die vandaag, vijftig jaar later, is uitgegroeid tot Beschut Wonen IPSO Gent.

DE SPRONG NAAR EINDE WERE In de lente van 1977 kreeg de vzw een groot huis in Einde Were 45 tien jaar gratis ter beschikking, een ‘loft avant la lettre’ met elf kamers. De partijen die het pand ter beschikking stelden: Assimo BVBA, met bestuurder Yves Morel de Westgaver en Were-Vallei BVBA, met bestuurder Othon Asselman, toonden dat de visie van Hand in Hand vzw ook invloedrijke Gentse burgers en ondernemingen wist te overtuigen. Op 1 oktober 1977 opende het huis officieel de deuren, met een opmerkelijke verhouding:

zes bewoners en zes inwonende vrijwillige begeleiders: Etienne, Philippe, Jean, Jet, Camille en Mimi. Een radicale 1-op-1-symmetrie die haaks stond op de hiërarchische psychiatrie van die tijd. Samen koken, samen afwassen, samen de dag doorkomen: de ‘therapie’ zat ingebed in de normaliteit van het dagelijkse samenleven.

DE GEBORTE VAN DE MOESTER In diezelfde lente van 1977 bood Barones Jossine de Crombrugghe de Looringhe, een adellijke weldoenster, haar oude hoefwoning in de Putstraat 16 in Sint-Denijs-Westrem aan, aan Hand in Hand.

WIE WAS BARONES JOSSINE DE CROMBRUGGHE? Jossine Anne Marie Antoinette Ghislaine de Crombrugghe de Looringhe (9 april 1903 – 22 februari 1986) was een prominente Oost-Vlaamse edelvrouw. Het was haar neef, ridder Philippe de Neve de Rode, die haar in 1977 overtuigde om de hoeve in huur te geven, voor het symbolische bedrag van 1 Belgische frank per jaar, aanvankelijk voor negen jaar. Na een zware zomerse verbouwing opende hier, uitgerekend op kerstavond 1977, een derde woonkern. Tussen 1979 en 1980 groeide de hoeve uit tot daghospitaal, in een paritaire

(50/50) samenwerking met het Psychiatrisch Centrum Caritas Melle. Op 17 mei 1980 werd dagactiviteiten-centrum ‘De Hoeve’, de allereerste ‘kliniek zonder bedden’ in Vlaanderen, plechtig ingehuldigd door staatssecretaris Daniël Coens. Tien jaar na aanvang van de huur, werd op 11 augustus 1987 het huurcontract omgezet in een legaat, waarmee Hand in Hand vzw eigenaar werd van de hoeve in Sint-Denijs-Westrem.

1990: KANTELPUNT In 1990 trokken de Zusters van Liefde hun steun voor het daghospitaal terug: de paritaire formule met Caritas Melle kwam na tien jaar abrupt ten einde. Net op dat moment, op 1 september 1990, trad Patrick De Smet aan als eerste coördinator. Vreemd genoeg werd zijn wedde aanvankelijk betaald door een anonieme schenker.

BRUGPERIODE Plotseling zat de hoeve zonder bewoners. ‘Home De Vierklaver’ overbrugde drie jaar lang met bewoners met een verstandelijke beperking. Toen De Vierklaver in 1993 vertrok, kon de vzw de hoeve in de Putstraat eindelijk naar eigen visie inrichten. In 1995 ontstond zo het huidige, laagdrempelige dagactiviteitencentrum De Moester.

GROEI OVER HEEL GENT Terwijl de hoeve in de Putstraat in Sint-Denijs-Westrem evolueerde, breidde het aanbod Beschut Wonen gestaag uit: de Distelstraat (1984, vier bewoners), de Peerstraat, ter vervanging van Einde Were, (1986, acht bewoners), een vierde woonhuis in Ouwegem (1988, met steun van Kiwanis Oudenaarde, lokale industriële en de Bouworde). Later, eind 1994, werd Ouwegem weer verlaten omdat de afstand tot Gent toch te groot bleek. Elk huis had zijn eigen sfeer, maar overal gold hetzelfde uitgangspunt: een thuis in de buurt, met ruimte voor eigen ritme en eigen keuzes. Verder was er een huis in de Maria-Theresiastraat (van zusterinitiatief vzw De Wende). Op het adres zat voordien een café. Zo gebeurde het wel eens dat een oude stamgast gewoon mee aan tafel kwam zitten voor een pintje. Het zijn die kleine, onverwachte ontmoetingen die laten zien hoe vanzelfsprekend de huizen deel van het buurtleven werden. Tenslotte was er de Nekkersputstraat (1992). Stap voor stap ontstond zo een gedecentraliseerd netwerk van kleinschalige woonkernen, verspreid in en rond Gent, precies zoals de pioniers het zich hadden voorgesteld. Op amper vijftien jaar tijd groeiden verspreide huizen uit tot een hecht buurtnetwerk. Bewoners waren geen patiënten achter muren, maar burens tussen burens. ■

Het huis in de Distelstraat 53 bood in 1984 plaats voor vier bewoners.

De naam ‘De Moester’

De naam ‘De Moester’ verhuisde mee van Ouwegem naar de Putstraat in Sint-Denijs-Westrem.

WAAR KOMT DE NAAM ‘DE MOESTER’ VANDAAN? Eigenlijk dateert de vermeende naamgeving van vóór de intrek van Hand in Hand vzw in de hoeve in Ouwegem. Volgens de mondelinge overlevering zou het een samentrekking zijn van de naam van de eerste bewoner en een activiteit op de hoeve. Een ‘broodje aap-verhaal’ of niet, de werkelijkheid is soms saaier dan de fictie!

EEN VEILIGE THUIS VOOR ‘DE MOOR’ Karel en Hilde hadden nog vóór de intrek van Hand in Hand vzw een zwerfende man (De Moor) een veilige thuis gegeven in hun boerderij in Ouwegem. Ze vonden echter dat er nog meer mensen konden ondergebracht worden. Niet veel later zou de man opnieuw vertrekken richting onbekende horizonen.

DE ‘OESTER’ VAN OESTERZWAMMEN Blijkbaar werden er vroeger in de hoeve oesterzwammen gekweekt, maar die activiteit was reeds gestopt toen Hand in Hand vzw er zijn intrek nam. Wat er ook van waar is, Karel en Hilde gaven een mooie naam aan hun hoeve. De naam ‘De Moester’ ging later over naar de boerderij en de activiteiten in de Putstraat in Sint-Denijs-Westrem. Welke versie ook klopt, de naam bleef al die jaren gewoon hangen en werd stilaan een vertrouwd begrip. ■

ARBEIDSSTATUTEN

Hoe BTK- en DAC-statuten en gewetensbezwaarden de eerste 'vaste' medewerkers mogelijk maakten.

CREATIEF MET ARBEIDSSTATUTEN • Hoe BTK- en DAC-statuten en gewetensbezwaarden de eerste vaste medewerkers mogelijk maakten

Overleven op overheidsmaatregelen

Patrick De Smet met de eerste computer.

Tot het einde van de jaren tachtig bestond er amper structurele overheidssteun voor Beschut Wonen. Hand in Hand vzw overleefde in die beginjaren dankzij vrijwilligers, eigen middelen en een handvol creatief benutte tewerkstellingsmaatregelen.

HET PLAN-SPITAELS
Op 19 april 1978 kreeg de vzw haar eerste Bijzonder Tijdelijk Kader, het zogeheten Plan-Spitaels, genoemd naar toenmalig minister van Tewerkstelling Guy Spitaels. Via dit stelsel betaalde de federale overheid de lonen van werklozen die voor projecten van openbaar nut werden ingezet. Vanaf 1 juni 1978 kon Hand in Hand vzw daardoor voor het eerst een structurele omkadering uitbouwen in de bijgebouwen van de hoeve in de Putstraat. Dat gaf het pionierswerk voor het eerst een stevige en duurzame financiële basis.

GEWETENSBEZWAARDEN EN HET DERDE ARBEIDSCIRCUIT
Begin jaren tachtig deed de vzw ook een intensief beroep op gewetensbezwaarden: jonge mannen zoals bijvoorbeeld Patrick Demilt

die hun legerdienst weigerden en in de plaats een burgerdienst van twintig maanden presteerden.

Dries Beerings, pas afgestudeerde psycholoog van 23 en gewetensbezwaarde, getuigt: "Ik wist nog niks van het leven of toch in ieder geval veel minder dan de mensen die ik moest begeleiden. Ik vermoed dat een toevallige bezoeker het niet makkelijk had om bewoners van begeleiders te onderscheiden. Begeleiden was vooral zorgen dat er eten op tafel kwam. Met driehonderd frank gingen we naar de Sarma, daar moesten we mee koken voor acht personen. Als er al biefstuk op tafel kwam was het zenuwstuk. Dan toch maar liever gehaktballen."

De gewetensbezwaarden brachten idealisme en vaak

nuttige vaardigheden mee, zoals houtbewerking en landbouw. In 1982 kwam daar het Derde Arbeidscircuit (DAC) bij, een gesubsidieerd tewerkstellingsprogramma voor langdurig werklozen. De begeleiders die via BTK en DAC werden aangeworven, kwamen bovenop de andere begeleiders.

EEN ANONIEME SCHENKER MAAKT DE WEG VRIJ
De belangrijkste aanwerving kwam er op 1 september 1990: Patrick De Smet, socioloog van opleiding, werd de allereerste coördinator. Zijn wedde werd aanvankelijk volledig gefinancierd door een anonieme schenker. Een verrassende terugkeer van diezelfde discrete caritas-traditie waarmee de gezinsgroepen in Melle ooit begonnen? Vanaf dat moment groeide Hand in Hand vzw uit tot een professioneel gestructureerde organisatie binnen de Vlaamse geestelijke gezondheidszorg.

"Het was mijn eerste taak om bewoners te zoeken

voor het woonhuis in de Beertegemstraat in Ouwegem. Door mijn goede contacten met PC Sint-Jan de Deo kon ik Maurice Lammens overtuigen de stap naar Beschut Wonen te zetten." "Ik denk nog steeds dat de naam 'De Moester' gebaseerd is op de moestuin, maar ik geef de legende graag haar plaats." Patrick De Smet, de eerste coördinator lacht.

Blijkbaar is er vijftien jaar na de oprichting nog steeds caritas in het spel.

WULDER VERSUS GULDER
Gelijkwaardigheid tussen

begeleiders en bewoners verliep niet altijd van een leien dakje: bij een conflict met bewoonster Rolanda dook ooit de tegenstelling 'Wulder' (wij de bewoners) versus 'Gulder' (jullie de begeleiders) op. De praktijk van 'zij aan zij' was soms moeilijker dan gehoopt.

DE FAKKELOVERDRACHT
In 2017 droeg Patrick De Smet, na 26 jaar aan het roer, de fakkel over aan Jochen Van den Steen als algemeen coördinator. Waar Patrick de vzw door de existentiële crisis van 1990 loodste en de structurele verankering binnen IPSO Gent realiseerde, stond Van den Steen voor de uitdaging om die erfenis verder te professionaliseren en te verduurzamen in een sterk veranderend Vlaams zorglandschap, met concepten als herstelgericht werken en vermaatschappelijking van de zorg. Onder zijn leiding werd het aanbod rond arbeidszorg en activering binnen De Moester structureel uitgebouwd. ■

ONDERBOUW

WETENSCHAPPELIJKE ONDERBOUWING • Van studiedag in Merelbeke tot internationaal jubileumcongres

Vijftig jaar denktank

Hand in Hand vzw is nooit een louter lokaal opvang-initiatief gebleven. Van bij de eerste studiedag in 1981 tot het internationale congres van oktober 2026 profileert de organisatie zich telkens opnieuw als denktank en pionier in de geestelijke gezondheidszorg.

DE PIONIERSJAREN OP DE KAART
Amper vijf jaar na de start in de Paul Fredericqstraat trok de vzw op 17 oktober 1981 al naar het Internationaal Congrescentrum in Gent voor een studiedag over Beschut Wonen. Op 12 mei 1982 volgde een tweede studiedag in Merelbeke, samen met de Nationale Vereniging voor Geestelijke Gezondheidszorg. Het Gentse model werd stilaan de norm, ruim zeven jaar vóór de wettelijke erkenning.

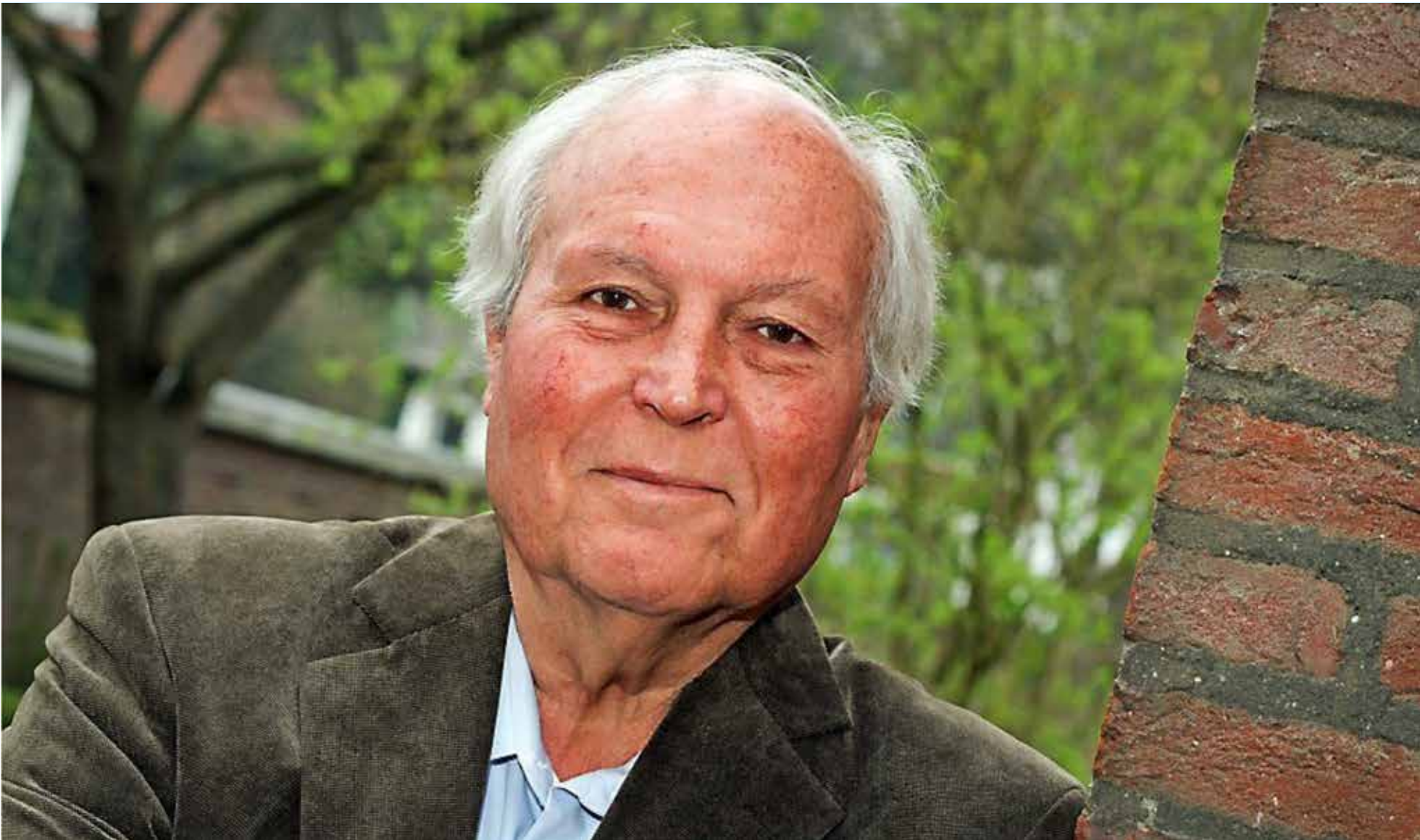
TWEE INVLOEDRIJKE DENKKADERS
Twee namen vallen daarbij telkens opnieuw: de Duits-Nederlandse psychiater dr. Detlef Petry, die van 1978 tot 2009 in de psychiatrische kliniek Vijverdal in Maastricht werkte, en prof. dr. em. Stijn Jannes van de UGent. Petry verving de klassieke, hiërarchische arts-patiëntrelatie door een 'trialoog' tussen patiënt, familie en hulpverlening, legde de focus op de gezonde eigenschappen van de cliënt in plaats van op de ziekte en

omschreef zijn aanpak als een vorm van 'Wiedergutmachung': de plicht om mensen weer volwaardig te laten deelnemen aan de samenleving. Jannes lanceerde in 2020 het concept OPO (Open Psychiatriische Omgeving): geen klinisch eiland, maar een open ontmoetingsplaats waar zorg en buurtleven samenkomen, verweven met de buurt, precies wat Hand in Hand vzw sinds 1976 met overtuiging in de praktijk bracht.

KEEP IT SIMPLE
Van 21 tot 23 oktober 2026 organiseert Hand in Hand vzw, ondersteunt door Mental Health Europe, het driedaagse internationale congres 'Community Mental Health, Keep it simple' in Parnassus, het Augustijnenklooster en op De Moester zelf. Het thema grijpt rechtstreeks terug naar de kernfilosofie van 1976: in een wereld van toenemende bureaucratie pleit de vzw opnieuw voor zorg die simpel, menselijk en nabij blijft. Zo sluit de cirkel zich: wat in 1976 begon als een kleine beweging, blijft nog altijd een bron van inspiratie en richting. ■

Boven: prof. dr. em. Stijn Jannes
Onder: dr. Detlef Petry

Van studiedag in Merelbeke tot internationaal jubileumcongres.

ZORGLANDSCHAP

HET KONINKLIJK BESLUIT VAN 10 JULI 1990

1990

Dertien jaar lang opereerde Hand in Hand vzw in een wettelijk vacuüm. Beschut Wonen in de huizen in de Paul Fredericqstraat, Einde WERE en later de Putstraat draaiden op overtuiging, vrijwilligers en de goodwill van eigenaars, niet door een wettekst.

Daar kwam op 10 juli 1990 verandering in. Het Koninklijk Besluit van federaal minister Philippe Busquin (PS), destijds bevoegd voor Sociale Zaken, gaf Beschut Wonen eindelijk een wettelijk kader.

Voortaan moest elk initiatief structureel samenwerken met zowel een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg als een psychiatrisch ziekenhuis. Een verplichte driehoeksverhouding die de sector uit de schemerzone tilde en meteen vastlegde wie waarvoor verantwoordelijk was.

Voor Hand in Hand vzw was dat geen loutere formaliteit. De erkenning bracht broodnodige subsidies en structurele financiering, maar ook administratieve verplichtingen waar de organisatie tot dan nauwelijks mee te maken had: dossiers, verslaggeving, een medische en therapeutische omkadering die voortaan op papier vastgelegd moest worden. De informele sfeer van de begintijd moest zich plots verzoenen met een officieel erkenningsdossier en de blik van externe inspecteurs.

Het Koninklijk Besluit viel bovendien samen met een kantelpunt: datzelfde jaar trokken de Zusters van Liefde hun steun voor het daghospitaal in de Putstraat terug, en moest Patrick De Smet als kersverse eerste coördinator de vzw meteen door die dubbele omschakeling loodsen. 1990 werd zo een scharnierjaar in dubbele zin: het jaar van de langverwachte wettelijke erkenning, én het jaar waarin Hand in Hand vzw zich noodgedwongen professionaliseerde.

Het besluit paste bovendien in een bredere, Europese beweging van de-institutionalisering, waarin ook beleidsmakers naarstig zochten naar een middenweg tussen de gesloten psychiatrische kliniek en een volledig zelfstandig leven. Wat begon als een koppige overtuiging van een handvol geëngageerde burgers, kreeg zo definitief een vaste plaats binnen het officiële Belgische zorglandschap.

Een reeks juridische en organisatorische ingrepen tekende de weg van een idealistisch burgerinitiatief naar een erkende speler binnen het Vlaamse zorglandschap.

Paulien en Lieselore organiseren op regelmatige basis infosessies over de werking van beschut wonen IPSO.

HET MODERNE ZORGLANDSCHAP

• Hoe Hand in Hand haar plaats vond binnen het Vlaamse beleid

Van BEWOGEN naar IPSO

De jaren negentig brachten niet alleen een kantelpunt, maar ook de definitieve structurele verankering van Beschut Wonen. Een reeks juridische en organisatorische ingrepen tekende de weg van een idealistisch burgerinitiatief naar een erkende speler binnen het Vlaamse zorglandschap.

EINDELIJK EEN WETTELIJK KADER

Op 10 juli 1990 bracht een Koninklijk Besluit van federaal minister Philippe Busquin de langverwachte wettelijke erkenning voor Beschut Wonen. De wetgever verplichtte voortaan een structurele samenwerking tussen het initiatief zelf, een ambulant centrum voor geestelijke gezondheidszorg en een psychiatrisch ziekenhuis. Een driehoek die Hand in Hand vzw dwong haar structuren strakker te organiseren.

BEWOGEN, BIEËNKORF EN DE SPLITSING

Op 20 januari 1993 richtte de vzw samen met partners De Wende vzw, het Centrum GGZ Fabiolalaan en het Psychiatrisch Ziekenhuis Sint-Jan De Deo, het huidige PCGS, het samenwerkingsverband BEWOGEN (Beschut Wonen Gent) op.

Op 16 december 1995 volgde een belangrijke juridische zet:

het vastgoed van de organisatie werd ondergebracht in een aparte patrimonium-vzw, Bieënkorf, terwijl 'Hand in Hand vzw 2.0' zich voortaan puur op de zorgwerking kon toelagen. Toen BEWOGEN in 1997 werd stopgezet, koos de vzw bewust voor een bredere, creatievere invulling van zorg.

Hand in Hand levert de stenen, de innovatieve ideeën en de mensgerichte waarden; IPSO zorgt voor het professionele team en de decretale verankering.

INTEGRATIE IN IPSO GENT

Op 1 april 1999 werd vzw IPSO Gent boven de doopvont gehouden, met Hand in Hand vzw, De Wende vzw, C.A.T. vzw (dat in 2001 fusioneerde met Eclips vzw) en de universitaire afdeling K13 van het UZ Gent als stichtende partners. Sleutfiguren als prof. dr. Stijn Jannes, Kris

Vandersype en Fons Smeets zetten mee de schouders onder het project. Bij de start nam de nieuwe koepel meteen een grote Gentse zorgportefeuille in beheer: 21 bewoners voor Beschut Wonen, zo'n 35 dagelijkse medewerkers (bezoekers) voor de dagactiviteiten van De Moester en nog eens 35 personen in ambulante woonbegeleiding.

Sindsdien is de taakverdeling helder en stabiel: Hand in Hand vzw blijft de onafhankelijke, innoverende bestuurder, Bieënkorf de eigenaar van de gebouwen, terwijl vzw IPSO instaat voor de officiële erkenning, subsidiëring en het professionele personeelsbeheer.

Het personeelsbestand groeide in die periode mee met de professionalisering en de uitbreiding van de werking

DE OVERHEVELING NAAR PCGS

Als direct gevolg van de Zesde Staatshervorming (waarbij Beschut Wonen een Vlaamse bevoegdheid werd) veranderde de structuur ingrijpend. Vanaf 1 januari 2021 werden alle personeelsleden van Hand in Hand en IPSO officieel overgedragen aan het Psychiatrisch Centrum Gent-Sleidinge (PCGS), dat sindsdien optreedt als de uitbatende partner.

Zo bleef de pioniersgeest recht overeind, ook toen de zorg gaandeweg in een groter en complexer netwerk werd ingebed. ■

EXPERIMENTEN EN INNOVATIES

Ook na haar professionalisering bleef Hand in Hand vzw experimenteren. Enkele van die vernieuwende projecten groeiden uit tot blijvende pijlers van de organisatie.

Links: Voor de installatie van 'John's Inn' werd een grote kraan ingeschakeld.

Rechts: Steven Fuller, André De Paepe en Tine Heip op de expo HeARTful minds.

EXPERIMENTEN EN INNOVATIES • Van het Probeerhuis tot de Respijtplakken op De Moester

Pionieren stopt nooit

Ook na haar professionalisering bleef Hand in Hand experimenteren. Enkele van die vernieuwende projecten groeiden uit tot blijvende pijlers van de organisatie, andere ontstonden doordat de vzw haar netwerk in de Gentse geestelijke gezondheidszorg steeds verder uitbouwde.

HET PROBEERHUIS EN INTERNATIONALE HUIZENRUIL

Het Probeerhuis bood bewoners die klaar waren om Beschut Wonen te verlaten, de kans om enkele maanden zelfstandig te wonen, met een vangnet bij tegenslag. Een ander experiment: bewoners van het Gentse Beschut Wonen konden via een internationale huizenruil tijdelijk wisselen met gelijkaardige projecten in het buitenland. Later kwam daar, in de Geitstraat in de Brugse Poort, ook 'Beschut Wonen Plus' bij: intensievere begeleiding voor bewoners met een meervoudige kwetsbaarheid, naast autonome studio's met een ambulant vangnet.

POCO LOCO VULT HET ZWARTE GAT

In 2002 sloegen dertien Gentse organisaties, stadsdiensten, centra voor geestelijke gezondheidszorg en ziekenhuizen, de handen

in elkaar voor de oprichting van Aanloophuis Poco Loco. Waar De Moester 's avonds en in het weekend de deuren sluit, opende Poco Loco net op die eenzame momenten een warme ontmoetingsplek, een betaalbare maaltijd, een luisterend oor.

Een 'pauzeplek' als alternatief voor een ziekenhuis-opname.

Gent erkende de respijtplakken als Sociaal Innovatieproject en steunde de opstart met 60.000 euro. John's Inn (2022), een 'tiny house' gefinancierd met een legaat van sympathisant John Dewitte, biedt bewoners onder zware psychische druk een 'pauzeplek' om een opname te voorkomen.

In 2024 volgde André's Inn, vernoemd naar vrijwilliger André De Paepe.

HEARTFUL MINDS: KUNST BREEKT UIT [HET KADER]

Van 12 september tot 16 oktober 2024 bracht 'HeARTful minds' kunstenaars uit De Moester, Beschut Wonen IPSO, Poco Loco en Villa Voortman samen voor een tentoonstelling bij erfgoedorganisatie Liberas. Het initiatief gaf mensen met een psychische kwetsbaarheid een podium voor hun artistieke talent. Op de afsluitende veiling, geleid door veilingmeester Peter Loeckx, gingen naast werk van de deelnemers ook geschenken stukken van o.a. Hubert Minnebo, Octaaf Landuyt en Jules De Bruycker onder de hamer. De opbrengst was voor de vier organisatoren: de opkomende kunstenaars mochten de opbrengst van hun eigen werk houden.

HeARTful minds wilde met kunst verbinding, inclusie en veerkracht versterken en stigma's doorbreken.

HERSTELACADEMIE GENT

Vernieuwing zit ook in samenwerkingen buiten de eigen muren. HerstelAcademie Gent organiseert korte cursussen rond mentaal welzijn en persoonlijk herstel, telkens begeleid door een duo van een ervaringswerker en een hulpverlener. Zo komen doorleefde en professionele kennis samen. Het aanbod staat open voor iedereen die aan zijn veerkracht wil werken, met of zonder diagnose, en ook voor naasten en hulpverleners. De focus ligt niet op kennisoverdracht, maar op een gezamenlijk leerproces waarbij deelnemers zelf de regie over hun herstel behouden, volgens vier basisprincipes: verbinden, verstaan, veiligstellen en versterken. BW IPSO coördineert, Hand in Hand is penhouder van de HerstelAcademie. Ze delen dezelfde visie op vermaatschappelijking van de zorg en ervaringskennis, en brengen die in de praktijk.

METAWONEN

Niet elke vernieuwing ontstaat binnen de eigen muren: soms

is een goed netwerk minstens zo waardevol. vzw MetaWonen is al sinds 1995, ontstaan uit een Gentse samenwerking tussen welzijnswerkers en het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg, de stuwende kracht achter de vrijwillige Buddywerking in de regio Gent-Deinze-Eeklo. Een buddy onderneemt samen met iemand met een psychische kwetsbaarheid alledaagse activiteiten, van een wandeling tot een bioscoopbezoek, met als doel geen hulpverlening maar een gelijkwaardige, vriendschappelijke relatie die eenzaamheid doorbreekt. Wie de stap naar buiten nog te groot vindt, kan via een mailbuddy digitaal contact leggen. Hand in Hand vzw en MetaWonen kruisen elkaar vooral binnen het Gentse GGZ-netwerk PAKT, waar ze cliënten doorverwijzen: wie via Hand in Hand activering zoekt, vindt via MetaWonen een buddy voor de vrije tijd. Via Beschut Wonen IPSO, waarin Hand in Hand een stichtende partner is, sluit die verwevenheid aan bij hetzelfde streven naar kleinschaligheid, nabijheid en een volwaardige plaats voor kwetsbare Gentenaars in de gewone samenleving. ■

ARBEIDSZORG

Hoe zinvol werk uitgroeide tot een volwaardige poot van de organisatie.

ARBEIDSZORG • Hoe zinvol werk uitgroeide tot een volwaardige poot van de organisatie

Van moestuin tot grootkeuken

Wat begon met een bescheiden moestuin en oesterzwammenweek groeide uit tot drie professionele werkateliers die vandaag ook de externe markt bedienen.

EEN VROEG STAALTJE ARBEIDSTHERAPIE DE MOESTERZWAM (JAREN '80)

Lang voor het pilootproject Activering AXY uit 2002 experimenteerde de vzw al met een vroege vorm van arbeidstherapie. In de jaren '80 zat de Bijlokesite, vanwaar het eeuwenoude ziekenhuis grotendeels verhuisde naar het AZ Jan Palfijn en het UZ Gent, midden in een grote transitie.

De gebouwen stonden in 1989 deels leeg en vormden tijdelijk een voedingsbodem voor experimentele kunstprojecten en kraakinitiatieven, een klimaat waarin ook kleinschalige experimenten zoals de kweek van oesterzwammen konden ontstaan.

Toen het gelijkaardig kweekproject in de kelders van de Bijloke werd stopgezet, bracht dit Hand in Hand vzw op het idee om zelf oesterzwammen te kweken in de Putstraat. Daarvoor werd een aparte vzw

“

Zinvolle arbeid kan de nood aan dure residentiële psychiatrische zorg drastisch doen dalen.

opgericht, 'De Moesterzwam', met als doel arbeidszorg aan te bieden via de paddenstoelen-teelt. Jacques de Kemmeter werd voorzitter, Karel Reusens covoorzitter, aangevuld met bestuurders uit de zorgsector.

Reusens getuigt: "Het materiaal van de Bijloke werd geschonken aan De Moesterzwam: houten rekken, samen met verwarming, verlichting en bevochtiging. Een gekregen roestvrijstalen ketel uit Ouwegem diende om het substraat te pasteuriseren. De medewerkers volgden een cursus 'oesterzwammen kweken' aan de tuinbouwschool van Roeselare en behaalden hun certificaat."

Omdat er tot 1989 amper subsidies bestonden, moest de verkoop van de zwammen een bescheiden eigen inkomen opleveren.

"Het begin was hoopgevend: rek na rek werd gevuld met geënt substraat. Maar de vochtigheid, nooit ontsmette kweekruimte bleek een ideale voedingsbodem voor schimmels, die de oesterzwammen de baas werden. Het project werd stopgezet en de vzw ontbonden."

ACTIVERING AXY VIER OVERHEBEN, ÉÉN PROJECT

In 2002 slaagde het pilootproject 'Activering AXY' erin een ongekende consensus te smeden tussen de federale overheid, de Vlaamse overheid, de provincie Oost-Vlaanderen

en het Gentse OCMW. Het bewees dat zinvolle arbeid de nood aan dure residentiële psychiatrische zorg kan doen dalen. In plaats van abstracte bezigheidstherapie, richtte de vzw drie semiprofessionele ateliers in. Dit biedt medewerkers (bezoekers) de kans om in een veilige omgeving professionele vaardigheden aan te leren, ritme op te bouwen en trots te halen uit hun werk.

Later ontstonden uit dit pilootproject drie werkateliers: De Wipplank (houtbewerking), D'n Hof (ecologisch tuinieren) en De Kom-Eet (horeca en catering).

VIER VORKJES VOOR DE KOM-EET

De Kom-Eet onderging de voorbije jaren een grondige transformatie tot volwaardige, FAVV-conforme grootkeuken, met strikte scheiding van 'vuile' en 'schone' stromen, roestvrijstalen werkbladen en geautomatiseerde koelcellen.

Dankzij die investering haalde het atelier bij de laatste FAVV-inspectie de score 'zeer goed', het maximum van vier vorkjes en de toelating om als voedselverdeelpunt te fungeren en catering te verzorgen voor externe bedrijven en evenementen.

Er wordt nauw samengewerkt met Foodsavers.

DE NIEUWE WIPPLANK

Ook het houtatelier De Wipplank 2.0 kreeg in 2025 een grondige make-over: een centraal stofafzuigsysteem verbetert de luchtkwaliteit en ergonomisch instelbare, computergestuurde werkinstrumenten laten 'Moesterlingen' met uiteenlopende fysieke mogelijkheden mee draaien in het productieproces.

De Wipplank levert intussen hoogwaardig schrijnwerk aan zowel de eigen woonhuizen als externe klanten.

D'N HOF

Dit atelier trekt volop de kaart van het ecologische en biologische tuinieren en het professionele tuinonderhoud in de buurt. D'n Hof grijpt hiermee rechtstreeks terug naar de vroege traditie van de 'moestuin' en de oesterzwammenkweek.

'Moesterlingen' helpen geregeld mee op de Bioboerderij De Goedinge, een duurzaam en sociaal landbouwproject n Afsnee. De Stad Gent en het OCMW stellen tien hectare vruchtbare landbouwgrond ter beschikking voor gemeenschapsgedragen landbouw. ■

2016: 40 JAAR

Het jubileumboek van 2016 redde de vaak mondelinge geschiedenis van de vergetelheid.

40 JAAR OP PAPIER • Hoe het jubileumboek van 2016 de mondelinge geschiedenis redde

Een boek als monument

Bij het veertigjarig bestaan, in 2016, gaf Hand in Hand vzw in eigen beheer een jubileumboek uit dat de rijke, grotendeels mondelinge geschiedenis van de organisatie voor het eerst definitief op papier zette.

ANEKDOTES GERED VAN DE VERGETELHEID

Verhalen die tot dan toe enkel als mondelinge overlevering bestonden, zoals dat van de eerste anonieme schenker in 1990 en de legendarische herkomst van de naam 'De Moester', kregen dankzij het jubileumboek een permanente, gedrukte vorm.

De uitgave viel bewust samen met het Europese congres '2017, het einde van Beschut Wonen'.

Het jubileumboek voor 40 jaar Hand in Hand was tegelijk een emotionele hulde aan de trekpaarden: de diepe wortels van de gezinsgroepen in Melle met Robert Dehaese, Denise Vanhee en Monique Vandeputte, het pionierswerk van pater Ludo De Clippel en de theoretische ondersteuning van enkele jonge, progressieve psychiaters. In het jubileumboek staan beschouwingen, persoonlijke getuigenissen, veel foto's van activiteiten en uitstappen, brieven en tekeningen.

DE ERFENIS VAN PATRICK DE SMET

Het boek schetste ook de beleidsmatige koers die de organisatie sinds 1990 onder impuls van Patrick De Smet had gevaren: de moeilijke transitie na het vertrek van de Zusters van Liefde, de oprichting van vzw IPSO Gent in 1999 en de uiteindelijke uitbouw van de drie werkateliers in 2002.

Voorzitter Etienne van Durme verwoordde het zo: "Die pioniers en visionaire mensen die ons zijn voorgedaan, wil ik hier met veel emotie en dankbaarheid noemen en in dit boek aanwezig maken. 'Les gens que nous avons aimés ne seront plus jamais ou ils étaient, mais ils seront partout où nous sommes' (Alexandre Dumas). Mensen die we liefhadden zullen niet meer zijn waar ze waren, ze zijn overal waar wij zijn..."

Voor Patrick De Smet vormde de publicatie bovendien het orgelpunt van zijn carrière binnen de organisatie. ■

“

BRIEF VOOR PATRICK

Wat verrast dit te horen (wat vliegt de tijd...), je gaat nu op pensioen. Ik dacht zo, ik wil iets van mij laten horen, daarvoor is het nu wel de hoogste tijd.

Mooie herinneringen heb ik aan De Moester, een inspirerende tijd met jou, met Johan en tal van anderen. Vergaderingen, tentoonstellingen, het krantje, happy-hour, poëzie, barbecue, de tuin,... Teveel om op te noemen.

Zeg, wat ga je nu toch veel kunnen doen (geniet ervan), en... er is nu de poen. Weet dat niemand jou kan achter doen en geef uw vrouw nu maar een zoen!

MAARTEN

ONDERSTEUNERS

Zonder de inspanningen en bijdragen van serviceclubs, de Bouworde, sympathiserende bedrijven en vele uren vrijwilligerswerk zou het plaatje niet kloppen.

ONDERSTEUNERS EN SCHENKERS • Een stil netwerk van serviceclubs, bedrijven en bure

Wie draagt Hand in Hand?

Omdat de overheid vóór 1990 amper subsidies voorzag, overleefde Hand in Hand vzw dankzij een krachtige kruisbestuiving tussen het Gentse maatschappelijke, medische en industriële weefsel.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Vandaag subsidieert de Vlaamse overheid het personeel en steunt Stad Gent met projectsubsidies. In de beginjaren was dat niet het geval. Giften en solidariteit hielden het pionierswerk toen overeind.

SERVICECLUBS ALS REDDENDE ENGEL

Wanneer grote infrastructuurwerken nodig waren, sprongen lokale serviceclubs bij. Kiwanis Oudenaarde maakte tussen 1985 en 1988 de renovatie van de woonkern in Ouwegem mee mogelijk.

Lions Club Ghent Seaport, Ronde Tafel en diverse Rotaryclubs zorgden via benefiet-acties voor meubilair, bestelwagens en werkinstrumenten voor de ateliers.

Op 2 oktober 2026 organiseerde Lions Club Ghent Seaport een uniek jubileumconcert met de Gentse sopraan Emma Posman in de Minard-schouwburg in Gent.

Op 2 oktober 2026 zong sopraan Emma Posman in de Minard Schouwburg op het Jubileumconcert georganiseerd door Lions Club Ghent Seaport.

Ook de Bouworde droeg zijn steentje bij. Bij de verbouwing van de hoeve in Ouwegem kreeg Hand in Hand hulp van enkele Oostenrijkse vrijwilligers. Ze hadden nog nooit de zee gezien, dus op een vrije dag trokken ze naar de Noord-

zee in Zeeland. Nadien werden ze in restaurant De Cardinael getraakteerd op mosselen-friet.

BEDRIJVEN EN DE VOEDSELKETEN

Ondernemingen als de brouwerij van Westmalle, C&A,

Euroclear en Biofresh steunden vernieuwingsprojecten vanuit hun eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Op logistiek vlak zorgden Foodsavers, het OCMW Gent en een alliantie van zes Rotaryclubs met Rotaract voor

de infrastructuur die nodig was om, via het platform VOG (Voedselondersteuning Gent vzw), de kaap van duizend ton herverdeeld voedsel te ronden.

RUGGENGRAAT

Ook het UZ Gent bleef, via de universitaire afdeling K13, sinds 1999 de klinische ruggengraat van het samenwerkingsverband IPSO Gent.

WIJNLIEFHEBBERS MET EEN HART VOOR DE MOESTER

Naaast serviceclubs en bedrijven zijn er ook vele wijnliefhebbers met een hart voor De Moester, die zich jaarlijks laten gelden via de wijnactie van Hand in Hand vzw. Deze benefietactie komt integraal ten goede aan de werking van De Moester, de hoeve voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Voor de selectie van wijnen werkt Hand in Hand al vele jaren samen met het uitstekend ondersteunende wijnhuis Rabotvins. ■

EEN PLUIM

WARME OPROEP

Bouw mee aan ons levend archief

Vijftig jaar geschiedenis in kaart brengen, dat lukt nooit helemaal volledig. Geschiedenis groeit met elke herinnering die bovenkomt. Dus is deze jubileumkrant dan ook geen eindpunt, maar een uitnodiging.

U leest hier een bundeling van onderwerpen die verder uitgewerkt worden in een uitgebreidere, meer academische, historiek van de vereniging.

VERANTWOORDING

Bij het samenstellen van deze historiek is met de grootst mogelijke zorg gewerkt. Geschiedschrijving blijft echter een kwestie van selecteren,

interpreteren en afwegen van bronnen: mondelinge getuigenissen van oprichters en medewerkers vormen het hart van het verhaal, aangevuld met archiefmateriaal en desk research. Daarbij werd onder meer artificieel intelligentie ingezet, maar alle resultaten werden persoonlijk geverifieerd. De auteurs kunnen niet uitsluiten dat sommige feiten of nuances in de loop der tijd vertekend zijn geraakt.

Heeft u een foutje ontdekt, mist u een belangrijk moment, of ligt er bij u thuis nog een stoffige doos met oude foto's of publicaties? Laat het ons weten.

HOE KUNT U REAGEREN?

E-mail: etienne.van.durme@telenet.be
Postadres: De Moester, t.a.v. Etienne van Durme, Putstraat 16, 9051 Sint-Denijs-Westrem

De voorbije jaren stapelden de erkenningen zich op, een teken dat Hand in Hand niet alleen een zorgpionier is, maar ook een maatschappelijk en ecologisch zwaargewicht.

HAND IN HAND VALT IN DE PRIJZEN

• Van ecotuindagen tot de Gentse emancipatieprijs

Dat verdient een pluim

De voorbije jaren stapelden de erkenningen zich op, een teken dat Hand in Hand vzw niet alleen een zorgpionier is, maar ook een maatschappelijk en ecologisch zwaargewicht in de Gentse regio en daarbuiten.

IN DE PERS • Vijftig jaar persaandacht, van kritische reportage tot prijsuitreiking

Hand in Hand in de schijnwerpers

VAN BESCHUT WONEN TOT RESPJITPLEK

In de pioniersjaren bestond Beschut Wonen wettelijk nog niet. De Gentse pers beschreef de vzw als een 'gedurfd en revolutionair experiment', waarbij psychiatrische patiënten buiten de muren van de grote klinieken samenleefden met vrijwillige begeleiders.

AVS, VRT EN DE GENTSE PERS

De inhuldiging van dag-activiteitencentrum De Hoeve in 1980, met staatssecretaris Daniël Coens, haalde de nationale pers. Journalisten grepen massaal naar de destijds gloednieuwe term 'kliniek zonder bedden'.

Op 14 en 15 november 2023 kreeg de eerste respijtplek van Vlaanderen aandacht van AVS, Het Laatste Nieuws, de Persruimte van Stad Gent en VRT NWS. Het Nieuwsblad noemde het in januari 2024 'een uniek plekje tussen de ezels en de schapen om tot rust te komen'.

Rond debatten over de vermaatschappelijking van

de zorg (2011-2016) gold De Moester bij de VRT als schoolvoorbeeld.

Ook de ecologische kant kreeg aandacht: toen Foodsavers Gent de kaap van duizend ton herverdeelde voedseloverschotten rondde, schreef de lokale pers over de dubbelslag van De Moester, die de afvalberg verkleint en via De Kom-eet ook mensen met weinig middelen voedt.

Het Laatste Nieuws kondigde in augustus 2023 de vijftiende editie van het Moesterbal aan en berichtte in september 2024 over de tentoonstelling 'HeARTful minds' met kunst van Gentenaars met een psychische kwetsbaarheid.

Zo groeide de aandacht van de pers mee met de zichtbaarheid van De Moester.

ENKELE UITSCHIETERS UIT VIJFTIG JAAR KNIPSELMAP

Het Nieuwsblad bracht op 22 augustus 2020 een reportage over boeketjes geplukt door mensen met psychosociale problemen, onder de kop 'Werk in natuur doet hen goed'.

Op YouTube zijn nog altijd de vijf reportages te bekijken van het VRT-programma Iedereen Beroemd over het dagelijkse leven in De Moester.

In 2023 werd de volledige opbrengst van het fotoboek Dwaalgang over het Sint-Baafshuis aan De Moester geschonken. De VRT berichtte over de boekvoorstelling.

Op 5 maart 2026 bracht AVS een portret van de toen 82-jarige vrijwilliger André De Paepe, de naamgever van de respijtplek André's Inn.

In aflevering 48 van seizoen 2023 van de podcast De Kantelkast sprak Harry Gras met Olivier Remaut, medewerker van De Moester: "Hoe je vanuit een kansloze start van je leven succesvol kunt herstellen".

"PSYCHISCH KWETSBARE MENSEN ORGANISEREN MUZIEKFESTIVAL"

kopte De Standaard op 21 mei 2010. De bezoekers van De Moester slaagden erin om onder meer de winnaar van de muziekwedstrijd De Beloften naar hun boerderij te halen. ■

De respijtplek werd opgepikt door VRT nws.

Hilde Mortier (bestuurder) en Julia in de tuin van De Moester, bericht het Nieuwsblad.

André De Paepe (vrijwilliger) haalde het AVS-nieuws.

EEN GROENE AFTRAP (2010)

Omdat atelier 'D'n Hof' volledig ecologisch en biologisch wordt bewerkt door de bezoekers, werd De Moester in 2010 gastlocatie voor de landelijke aftrap van de Velt-ecotuindagen. Minister van Leefmilieu Joke Schauvliege opende het weekend, dat in heel Vlaanderen zo'n 17.000 bezoekers lokte. Zo kwamen niet enkel de ecologische aanpak, maar ook de sociale economie en arbeidszorg van de hoeve in de schijnwerpers.

KADEEPRISJ (2023)

De Kadeeprijs van de Gentse Cultuur- en Gemeenschapsraad bekroont projecten die op een warme, creatieve en menselijke manier het verschil maken in de buurt. De jury prees de laagdrempeligheid van de site in de Putstraat en de moed om met John's Inn een eerste respijtplek te openen, een veilige

“

De Moester behandelt psychisch kwetsbare personen niet als passieve patiënten, maar geeft hen via de werkateliers de autonomie en de regie over hun eigen leven terug.

pauze-plek voor Gentenaars in psychosociale nood.

EMILIES (2026)

In juni 2026, in het gouden jubileumjaar zelf, won De Moester de Gentse emancipatieprijs De Emilies, uitgereikt door Vooruit Gent, Solidaris en het ABVV en vernoemd naar vrouwenrechten-activiste Emilie Claeys. De prijs bekroont personen of organisaties die een fundamenteel verschil maken voor de emancipatie van maatschappelijk kwetsbare groepen. De jury waardeerde dat De Moester psychisch kwetsbare personen niet als passieve patiënten behandelt, maar hen via de werkateliers en de tweede respijtplek André's Inn (2025) autonomie, trots en regie teruggeeft. ■

BOERDERIJ

De hoeve in de Putstraat werd stilaan opnieuw een echte, levende boerderij, met een kakofonie aan dieren die uitgroeiden tot ware mascottes.

DE PUTSTRAAT WORDT WEER EEN BOERDERIJ • Het meest kleurrijke hoofdstuk uit vijftig jaar geschiedenis

Lambiek, Jeanne en de terugkeer van de boerderij

Na het vertrek van het daghospitaal in 1990 en Home De Vierklaver in 1993 werd de hoeve in de Putstraat stilaan opnieuw een echte, levende boerderij, met een kakofonie aan dieren die uitgroeiden tot ware mascottes.

ELK JAAR EEN KOE

Wat aanvankelijk tot verbazing van sommigen leidde, was in feite een nuchtere, pragmatische keuze: elk jaar werd er een koe grootgebracht om te slachten. Het verzorgen van de dieren, onder deskundige begeleiding van een dierenarts, gaf de bewoners een groot verantwoordelijkheidsgevoel en zorgde, samen met de schapen, voor een flinke mate van zelfvoorziening op de hoeve.

VERJAARDAGSCADEAUS MET VIER POTEN

Op de hoeve was een verjaardag nooit onopgemerkt: een jarige kreeg gegarandeerd een levend cadeau. Zo kreeg een bewoner ezel Lambiek als cadeau toen hij zestig jaar werd. Omdat Lambiek zelf jarig was, kreeg hij later gezelschap van ezelin Sidonie.

Al snel raakte het erf gevuld met varkens, geiten, eenden, cavia's, konijnen, duiven, een kat en waakhond Silva, met onder de varkens twee bijzonder verwende hangbuikzwijntjes: Rosalie en Truffel.

CHARLIE, JAMES EN JEANNE

Naast de kleinere dieren zorgden ook grotere viervoeters voor leven op het erf: paard Charlie was een vaste waarde op het erf, hij bracht rust en structuur.

Elk project heeft zijn rebellen. James de lama zorgde met zijn wispelturige karakter voor dynamiek op het erf. Je bleef beter uit zijn buurt, want hij kon vreselijk bijten. Jammer, maar hij mocht dan ook niet blijven.

Brabants trekpaard Jeanne was een magnifiek geschenk van de bekende bouwondernemer Willy Naessens uit Wortegem/Petegem. Jeanne bleek echter een maatje te groot voor de Gentse stadsrand. Ze was zo sterk dat ze continu dwars door de weidedraad brak en de Putstraat op galoppeerde. Met pijn in het hart, maar uit veiligheid, werd Jeanne vriendelijk teruggegeven aan de schenker.

BIJEN EN INDRUKWEKKENDE KONINGINNENPAGES

Ook de boomgaard kreeg gezelschap: bijenkasten zorgden voor de bestuiving

van de fruitbomen en trok indrukwekkende koninginnenpages aan. Af en toe komt zelfs een exotische papegaai mee met een 'Moesterling' naar de Putstraat. Samen vormen deze anekdotes de kern van wat de leefgemeenschap altijd is geweest: humor, leven en verbinding met de natuur.

MEER DAN EEN DECOR

Wat op het eerste gezicht een verzameling anekdotes lijkt, weerspiegelt in werkelijkheid een bewuste pedagogische keuze. Het contact met de dieren brengt structuur, ritme en verantwoordelijkheid in het dagelijkse leven van de 'Moesterlingen', en leert hen zorg dragen voor iets buiten zichzelf. Dat dit alles gebeurt onder deskundige begeleiding van een dierenarts, toont bovendien aan dat de vzw ook in haar meest kleurrijke experimenten de veiligheid nooit uit het oog verliest.

De boerderijdieren worden aldus, zonder dat iemand het zo noemt, een vorm van therapie. Ze brengen niet alleen humor en leven op het erf, maar ook een stukje normaliteit: dieren verzorgen, voederen en er zijn voor een ander, hoort er gewoon bij, precies zoals dat op elke gewone boerderij gebeurt. Die vanzelfsprekendheid vormt de ware essentie van dit kleurrijke hoofdstuk over De Moester. ■

EZELS EN TREINEN

Op maandag 23 mei 2011 verscheen in Het Nieuwsblad (en de zusterkrant De Gentenaar) een artikel met de kop "Ezels sturen treinverkeer in de war (De Pinte/Gent)".

Het incident vond plaats op zondagavond 22 mei 2011. Twee ontsnapte ezels liepen toen ter hoogte van De Pinte op de spoorlijn Kortrijk-Gent (Lijn 75). Dit zorgde voor aanzienlijke vertragingen omdat het treinverkeer tussen Gent en Kortrijk/Oudenaarde een tijdlang volledig moest worden stilgelegd of stapvoets moest rijden uit veiligheidsoverwegingen. De politie en de spoorwepolitie moesten ter plaatse komen om de dieren van de sporen te jagen en te vangen.

Toch niet Lambiek en Sidonie?

DE HUISSTIJL

De evolutie van het logo van Hand in Hand weerspiegelt op treffende wijze de filosofische verschuiving van de organisatie over vijftig jaar.

DE HUISSTIJL • Van twee verstrengelde bloemen tot vingerafdrukken van de 'Moesterlingen'

Het logo als spiegel van vijftig jaar

De evolutie van het logo van Hand in Hand vzw weerspiegelt op treffende wijze de filosofische verschuiving van de organisatie over vijftig jaar.

1976

DE IMPERFECTE MENS

Het allereerste logo toonde twee verstrengelde bloemen, symbool voor de verbondenheid tussen bewoners en inwonende vrijwilligers in de Paul Fredericqstraat. Dat bij één van de bloemen een blaadje ontbrak, was een bewuste metafoor: plaats voor de psychisch kwetsbare, 'imperfecte' mens, wiens ontbrekende schakel werd opgevangen door de verstrengeling met de ander.

2005 EN 2016

SCHADUWEN

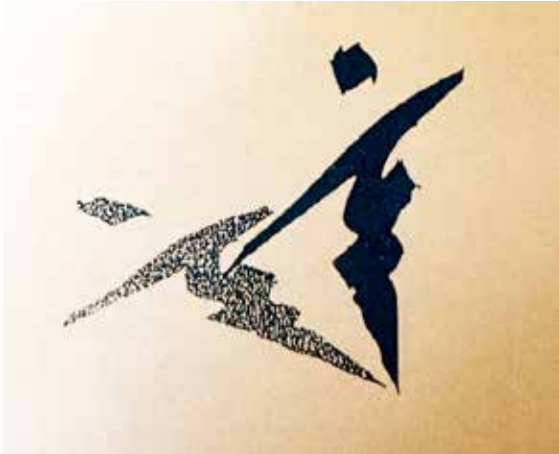
Tijdens de professionalisering onder Patrick De Smet verschoof de beeldtaal naar gelaagdheid en beschutting: 'schaduwlogo's' verwezen naar

de vaak onzichtbare psychosociale kwetsbaarheid, maar ook naar de veilige, beschutte omgeving die de vzw bood. Voor het veertigjarig jubileum in 2016 werd de schaduw van twee vaste bezoekers van De Moester gestileerd tot een nieuw logo.

2026

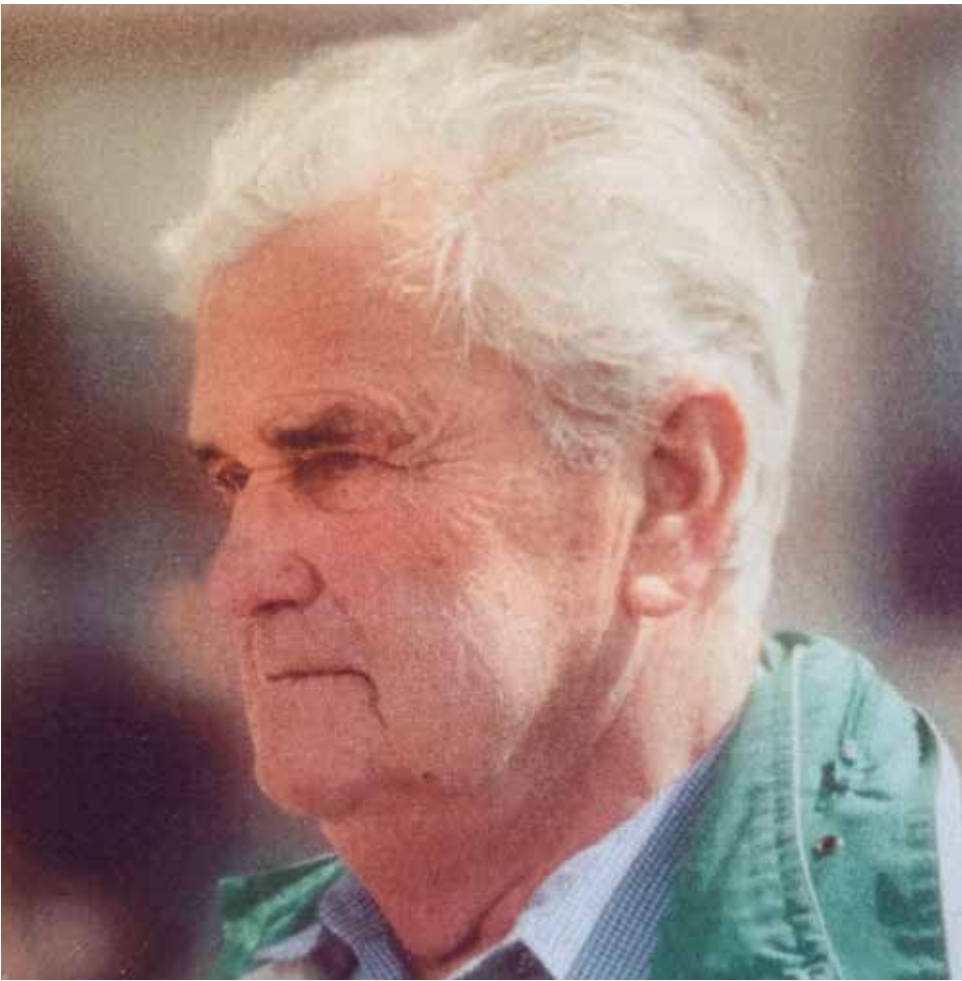
CO-CREATIE EN VERBINDING

Voor het vijftigjarig jubileum ontwierpen enkele creatieve 'Moesterlingen', in co-creatie met een grafisch ontwerper, een volledig nieuw beeldmerk. Een set gestileerde handen vormt de stam van een boom, symbool voor de groene omgeving van De Moester, maar ook voor het groeipotentieel in ieder van hen. De blaadjes zijn opgebouwd uit de echte vingerafdrukken van de creatievelingen die het logo mee bedachten. Zo drukken zij letterlijk hun stempel op de identiteit van de organisatie. ■

GEZICHTEN EN GETUIGEN

Een eerbetoon aan wie er niet meer is, en aan wie ooit over de vloer kwam.

Links: Monique Vandeputte, pionier van de gezinsgroepen uit Melle.
Rechts: Robert De Haese maakte de verbinding met Ludo De Clippel, de eerste voorzitter van Hand in Hand.
Onderaan: Philippe de Neve de Roden brengt een toast uit.

EEN VERHAAL VAN MENSEN • Een eerbetoon aan wie er niet meer is, en aan wie ooit over de vloer kwam

Gezichten en getuigen

Vijftig jaar Hand in Hand vzw is bovenal een verhaal van mensen. Achter elke mijlpaal in dit jubileumnummer stonden bezielers die hun tijd en hart aan de organisatie schonken.

IN MEMORIAM
Vijftig jaar Hand in Hand vzw is een mijlpaal die we vieren met diepe dankbaarheid. Het is een verhaal van verbinding, van hoop en van het creëren van een veilige thuis voor psychisch kwetsbare mensen. Maar bovenal is het een verhaal van mensen. Achter elke stap die de vereniging de afgelopen decennia heeft gezet, stonden gedreven bezielers die hun tijd, energie en hart onvoorwaardelijk aan dit warme burgerinitiatief schonken.

EERBETOON AAN DE PIONIEREN
In dit artikel brengen we een warm en respectvol eerbetoon aan de pioniers, voorzitters en bestuurders die ons in de loop der jaren zijn ontvallen. Zij waren het kompas van Hand in Hand vzw. Met hun visie gaven ze richting aan onze werking, met hun daadkracht bouwden ze mee aan initiatieven zoals De Moester. Met hun menselijkheid lieten ze een onuitwisbare indruk achter in de harten van onze gasten, medewerkers en vrijwilligers.

ZE LEVEN VERDER
Zij zijn er niet meer, maar hun nalatenschap leeft voort in elke ontmoeting, elke glimlach en elke dagbesteding die we vandaag nog steeds mogelijk maken. We dragen hun idealen van solidariteit en herstel met trots verder uit. De kracht van ontmoeting staat centraal. Ze zijn voor altijd verweven met de geschiedenis en de toekomst van Hand in Hand vzw.

- WARMEREMINNING AAN:**
- **Robert Dehaese** (17/06/1923–20/07/2005), pionier via de gezinsgroep Melle
  - **Denise Vanhee**, pionier via de gezinsgroep Melle
  - **Monique Vandeputte** (25/12/1931–10/05/2012), sociaal verpleegkundige, lid van Soroptimist International
  - **Jacques de Kemmeter** (1936–16/8/2006), voorzitter van Hand in Hand vzw
  - **Philippe de Neve de Roden** (12/0/1922–19/2/2008), voorzitter van Hand in Hand vzw

- **Luce Pécheux** (21/1/2016), voorzitter van Hand in Hand vzw
- **Guy Steyaert** (23/7/2018), bestuurder van Hand in Hand vzw
- **Luc Uytendaele** (2/6/2024), bestuurder van Hand in Hand vzw
- **Kris Vander Sype** (05/7/2024), bestuurder van Hand in Hand vzw
- **Lucas Billiet** (03/12/2024), voorzitter van Hand in Hand vzw

Naast deze meer prominente namen voor de vereniging zijn we in vijftig jaar ook diverse cliënten, bewoners, medewerkers of ‘Moesterlingen’, begeleiders en sympathisanten verloren. Al hun namen opsommen zou ons te ver leiden, maar we dragen hen warm in ons hart en zijn hen zeker niet vergeten! ■

Voorzitter Philippe de Neve de Roden aan het speechen.

MARKANTE GASTEN

Elk van deze bezoeken onderstreept de maatschappelijke relevantie en de verbindende kracht van Hand in Hand vzw.

Links: Carina Van Cauter, gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen, werd in de bloemetjes gezet.
Rechts: Mgr. Lode Van Hecke luistert aandachtig naar de uitleg over het houtatelier ‘De Wipplank’.

MARKANTE GASTEN • De vereniging mag regelmatig zeer geïnteresseerde bezoekers verwelkomen

Prominente bezoekers

Sinds de oprichting in 1976 geldt Hand in Hand vzw, met haar huizen voor Beschut Wonen en het dagactiviteitencentrum De Moester, als een absolute pionier binnen de gemeenschapsgeschiedenis. Door deze grensverleggende rol is de hoeve in Sint-Denijs-Westrem door de jaren heen uitgegroeid tot een belangrijk inspiratie- en ontmoetingscentrum. De vereniging mag dan ook regelmatig (inter)nationale experts, beleidsmakers, (kerkelijke) leiders en culturele persoonlijkheden verwelkomen.

- EEN KLEINE BLOEMLEZING UIT VIJFTIG JAAR BEZOEKERSBOEK**
- Of het nu gaat om academici die de innovatieve herstellvisie van dichtbij willen bestuderen, of om beleidsbepalers en kunstenaars die hun warm hart en engagement tonen: elk van deze bezoeken onderstreept de maatschappelijke relevantie en de verbindende kracht van Hand in Hand vzw. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van enkele markante gasten die de hoeve de afgelopen decennia hebben bezocht.
- **Daniël Coens** (03/08/1938–15/02/92). Op 17 mei 1980 vond de plechtige en officiële inhuuldiging van het
  - **Walter De Buck** (13/07/1934–21/12/2014). Op 10 juli 2008 bracht de bekende Gentse volkszanger en beeldend

- **Joke Schauvliege** (16/10/1970). Toenmalig Vlaams minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege (CD&V) gaf op 5 juni 2010 de officiële aftrap voor het weekend van de Velt-ecotuindagen op het domein van De Moester. Dit was het landelijke openingsmoment van een editie die in totaal zo’n 17.000 bezoekers op de been bracht in heel Vlaanderen.
- **Detlef Petry** (1934). Op 29 februari 2012 bezocht de bekende Duits-Nederlandse psychiater Detlef Petry De Moester. Hij geniet grote bekendheid binnen de geestelijke gezondheidszorg als een absolute pionier op het gebied van rehabilitatie en herstelondersteunende zorg.
- **Carina Van Cauter** (27/06/1962). Op 18 september 2022 bracht Carina Van Cauter, de gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen, een officieel werkbezoek aan De Moester. Als commissaris van de

- **Mgr. Lode Van Hecke** (16/3/1950). Op 20 september 2023 bracht Mgr. Lode Van Hecke, destijds de zittende bisschop van Gent, een bezoek aan De Moester. Als bisschop van Gent toonde hij altijd een grote passie voor luisterbereidheid, gemeenschapszin en maatschappelijke dialoog. Zijn bezoek aan de hoeve sloot nauw aan bij zijn persoonlijke visie om de kerk dichterbij de mensen te brengen en expliciet aandacht te besteden aan sociale projecten, zorg voor kwetsbaren en kleinschalige initiatieven die het psychische welzijn van burgers bevorderen. Hij was bijzonder geïnteresseerd in het

- **Rudy Coddens** (14/02/1960) en **Astrid De Bruycker** (1985): de opening van de tweede respijtplek op het terrein van De Moester, bekend onder de naam Andre’s Inn, vond plaats in nauwe samenwerking met het stadsbestuur van Gent. Het project werd op 14 november 2023 officieel ingehuldigd. Als schepen van Sociale Regie, Gezondheid en Zorg was **Rudy Coddens** de rechtstreekse politieke partner voor initiatieven rond geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk herstel en laagdrempelige opvangplekken in Gent. **Astrid De Bruycker** is als Schepen voor Sociale Vooruitgang, Gezondheid, Ouderenbeleid en Cultuur betrokken bij projecten rond inclusie en ondersteuning van kwetsbare burgers in de Gentse randgemeenten. ■

demoester.be

HANDinHAND

50 JAAR SAMEN

